Ч. 162 (13.707). Львів, п'ятниця 22. червня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

КОНФІСКАТА „ДІЛА“.

Вчорашнє (161) число „Діла“ підпало конфіскаті за першу замітку про події в краю і за кореспонденцію з Тернопільщини про талергофське свято в Кіздові. Це вже 25-та з черги конфіската нашого органу в цьому році.

Перед Українським Жіночим Конґресом.

КОМУНІКАТИ.

До всіх Філій Союзу Українок і Жіночих Організацій, що беруть участь в Українському Жіночому Конгресі.

I.

1) Кожна делеґація вибере свою провідницю. Провідниця делеґації Філії С. У. заступає делеґацію Філії С. У. і всіх її Кружків С. У.

2) Делеґації мають приїхати до Станиславова найпізніше дня 23-го ц. м. в год. 7. рано.

3) По приїзді до Станиславова провідниця делеґації зголоситься до кватирункового бюра, де дістане приділені кватири для цілої делеґації. Філії С. У. і орґанізації, що не зголосили свого запотребування на кватири до Головного Виділу С. У. або до Філії С. У. в Станиславові не можуть рефлектувати на кватири.

4) Провідниця делеґації викупить у пятницю 22-го або найдалі в суботу 23-го ц. м. до год. 9. рано в конґресовім бюрі карти учасництва для своєї делеґації. Щоби викупити ці карти, треба предложити запрошення і повновласти орґанізації для всіх делеґаток. Карта учасництва коштує 2 зол. від особи для кожної делегатки, також для делеґаток Кружків С. У. Карти учасництва видає Мандатова Комісія тільки в Станиславові. (Бюро конґресове „Сокіл“). Філії С. У. і жіночі орґанізації, що не заплатили в цілости конґресового податку не одержать карт учасництва.

5) Конґрес починається дня 23-го ц. м. Богослуженням в год. 8. рано. Святочне інавґураційне засідання починається точно в год. 10. рано. Просимо делеґатки займати місця на салі в год. 9. рано. Місця для поодиноких делеґацій вкажуть впорядчиці, яких вказівкам прохаємо підчинитися.

6) Першого дня нарад мають вступ на салю тільки делеґатки і ті гості, що одержали персональні запрошення. Гості зголошені Філіями С. У. і Жіночими організаціями мають вступ на ділові наради тоді, коли на це дозволить місце на салі. Зате будуть мати змогу бачити Свято Селянки, звиджувати вистави і брати участь в артистичних і товариських імпрезах. Карта учасництва для гостей коштує 2 зол.

7) Делеґації, що їдуть конґресовим поїздом, який виїде в пятницю пополудні зі Львова дістануть карти на поїзд почтою на руки голови орґанізації. На картах буде подана точна годинна відїзду поїзду.

II.

З огляду на поширювані в деяких частинах краю невірні чутки, буцім-то сам У. Жіночий Конґрес або поодинокі його частини з причини напруженої політичної ситуації стоять під знаком запиту, подаємо до відома, що програма конґресу відбудеться і буде переведена, як було передбачено. Всі заповіджені делеґатки дістали візи і досі Конґрес не зустрівся з ніякими труднощами та обмеженнями у своїй програмі.

Окремий поїзд зі Львова вiдїзджає до Станиславова у пятницю 22-го в год. 5-ій попол. із головного двірця.

Всі краєві делеґатки завзиваємо явитись на Конґрес.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК:
Мілена Рудницька, голова. Ірина Лунева, секр.

ЗА ДІЛОВИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ:
Евгенія Макарушкова, голова. Олена Шепарович, секретарка.

Марш. Пілсудський виїхав на відпочинок.

ВИЛЬНО, 20. 6. ПАТ. До Вильна приїхав марш. Пілсудський з двома адютантами та лікарем д-ром Воючинським. Марш. Пілсудського привитав воєвода з вищими урядовцями та старшинами. З Вильна відїхав марш. Пілсудський до Пікілішок.

Воєнний стан і державний переворот у Франції.

СЕНЗАЦІЙНІ РЕВЕЛЯЦІЇ.

ПАРИЖ, 20. 6. ПАТ. Монархістичний щоденник „Аксіон Франсез“ оголосив сензаційну статтю з ревеляціями про промову колишнього міністра внутрішніх справ Фрота на сходинах масонської льожі „Великий Схід“ у Парижі. Стаття викликала велитенське зацікавлення у політичних та парляментарних колах. Фрот заявив масонам, що за здавлення вуличних заворушень у Парижі в лютому ц. р. домагався від колишнього премієра Далядіє таких повновластей: перевести низку нелеґальних арештувань, проголосити воєнний стан і повести слідство проти арештованих за державний переворот. Цей плян не здійснено тому, що Далядіє не міг рішитися на нього. Одночасно згаданий щоденник закидає колишньому міністрові, що він тільки частину правди відкрив перед слідчою парляментарною комісією, а решту затаїв. Тому комісія переслухає Фрота вдруге.

Поворотна хвиля терору в Австрії.

ВІДЕНЬ, 20. 6. ПАТ. Віденська поліція оголосила комунікат про нові терористичні акти за останніх 24 годин. У Відні знищено кільканадцять телефонічних розмовниць. У XII. дільниці спалено свастику з дерева на даху дому. Від вогню повстала пожежа. В Стирії понищено телеграфічні стовпи. У Ґрацу підложено під міст вибуховий матеріял, який усунено ще перед вибухом. У Зальцбурґу схоплено справників замаху на захоронку. Арештовано трьох гітлерівців, які відповідатимуть перед наглим судом

Велитенські склади вибухових матер'ялів і зброї у Відні.

ВІДЕНЬ, 20. 6. ПАТ. Віденська поліція викрила в VII-ій дільниці у пивниці при Нойбавґассе велитенський склад вибухових матеріялів. Поліція забрала велику кількість металевих рур, моздірів та шкіци і нотатки про пляновані атентати в найближчій будучині. На основі забраних матеріялів поліція перевела ревізії у дільницях IX., XIV. і XIX-ій, де найшла великі склади зброї та муніції. Поліція арештувала дуже багато осіб, яких прізвища держить у тайні. Афера зі складами зброї набрала дуже широких розмірів

Конференція польського ам[illegible]асадора з Сувічем у Римі.

РИМ, 20. 6. ПАТ. Амбасадор Висоцький [illegible] відбув нараду з державним підсекретарем закордонних справ Сувічем.

Нова фаза европейської політики.

Женева, 17. червня 1934.

Франко-московська акція викликала в політичних відносинах Европи протиакцію, якої очевидно не сподівались ані в Парижі, ані в Москві. Літвінов показав більше жвавости і „гандлярської“ здібности ніж політичного розуму. Показався злим учнем дипльоматичного чарівництва і викликав політичних духів, з якими тепер не може собі дати ради.

Рівновага в сучасній Европі занадто захитана, щоби можна було витворити міцний політичний бльок з одного боку, не викликавши одночасно скупчення противних політичних сил з другого боку. „Ізвестія“ женевський „Журналь де Насіон“ та совітофільське крило паризької преси заскоро оголосили Літвінова рятівником конференції розброєння. Його намагання ужити женевські установи за знаряддя московського імперіялізму в Европі були можливо останньою краплею, що, як кажуть німці, вибила дно бочки.

Оточення Німеччини СССР та державами, що ставлять себе прихильно до Москви, навязуючи з нею дипльоматичні зносини, булоб занадто очевидною небезпекою для цілої Европи, щоб його могли не помітити на конференції розброєння. В цьому відношенні конференція ця може ще бути поважним зворотним пунктом у політичному життю Европи.

Протиакція пішла двома шляхами. З Льондону, відтягаючи Францію від остаточного зближення з Москвою, та з Берліна в напрямі на Рим та Варшаву. Відвідинами Гітлера в Італії та Ґебельса у Варшаві швайцарська преса займається тим більше, що вважає їх продовженням дипльоматичної акції, розпочатої в рямках конференції розброєння.

Ця акція викликає загалом тим більше зainтересування, що безуспішність конференції розброєння вже причинилась до нового збільшення повітряного озброєння Англії та морського озброєння Італії, за якою піде, очевидно, і Франція, не бажаючи допустити до переваги Італії на Середземному Морі.

Про відвідини Гітлера у Венеції пише „Нойе Ціріхер Цайтунґ“, що прихильністю до націонал-соціялізму ані трохи не відзначається: „Зустріч обох диктаторів притягає увагу цілого світу. В цю хвилину прибирає видиму форму відтинок поважних подій у життю двох великих народів та нова фаза европейської політики“.

Відомо, що на порядку деннім нарад Мусоліні та Гітлера стояла справа розброєння, справа придунайських країв, а зокрема Австрії, та справа повороту Німеччини до Женеви.

Висловлюється в пресі також надію, що Мусоліні пощастить поліпшити відносини між Німеччиною та Францією, отже в деякій мірі довести до успішного кінця посередництво розпо-

чате бароном Альоїзі в справі Сарщини. Зрештою без якогось порозуміння між Німеччиною та Францією і поворот німецьких представчиків до Женеви є досить проблематичний. Евентуальне порозуміння між Німеччиною та Францією зробилоб актуальною справу пакту чотирьох, про яку покищо в Парижі не люблять говорити з огляду на Москву, так-же як раніше не люби ли говорити з огляду на Малу Антанту та Польщу. Але часи міняються. І Польща може ще бути таким-же звязковим між Францією та Німеччиною, яким є тепер Італія.

Відвідини Гітлера в Італії відсувають, розуміється, на другий плян відвідини Ґебельса у Варшаві та Кракові. Але рівнобіжність значіння цих двох політичних подій не полишає в пресі ніяких сумнівів. Тут підкреслюється офіціяльний характер прийняття Ґебельса в Польщі та зазначується цілу політичну вагу еволюції у відносинах між Німеччиною та Польщею.

Найменше уваги присвячено тут відвідинам шаха Персії в Анґорі. Треба сказати зовсім неслушно, особливо з того погляду, що ходить тут про двох сусідів СССР. Большевицька преса проголосить, розуміється, персько-турецькі наради великим дипльоматичним успіхом Москви, спрямованим на скріплення миру на близькім Сході. Зовсім неслушно, бо скріплювати мир може лише те, що спрямовано проти Москви. Отже оскільки сходини перського та турецького володаря можуть бути спрямовані проти Москви? Традиційною політикою Персії було хитатися між Англією та Росією, втримуючи таким чином принаймні позірну незалежність. Коли тепер Персія намагається скріпити свої звязки в Туреччиною, то можна припустити, що вона вважає ослаблений СССР невистарчальною противагою Англії.

Можна зрештою мати і деякі сумніви відносно непохитности турецько-большевицької „приязні". При сучасних непевних відносинах кожна держава тримає, як кажуть німці, принаймні два кавалки заліза в огні, не знаючи, який доведеться кувати. У пресі промайнули відомости, що Туреччина дістала поважні кредити від Англії, мабуть не для співробітництва з Москвою. Були також у пресі відомости про те, що турецький уряд дістає поважні вантажі зброї з Японії, очевидно також не для спільної акції в Москвою.

В „Журналь де Женев" появилась стаття з нагоди відвідин шаха в Анґорі під титулом „Туреччина на роздоріжжі" пера редактора Вріке, що був свого часу в азійській частині Туреччини і добре знається в тамошніх відносинах. У цій статті зазначується між іншим, що всі сусіди СССР, в тім числі і Туреччина „нетерпеливо чекають визволення України, Кавказу, Туркестану" та тим самим свого власного увільнення від російської загрози. Вказується тут і на те, що ціла безмежна маса мусульманського населення тюркської раси від Каспійського Моря до Тибету перебуває під політичним впливом Туреччини, не лише в китайськім Туркестані, а і у совітськім.

Далі говориться: „Становище в Совітах погіршується з кожним днем. Резерви збіжа вичерпалися майже всюди, голод відновляється в цілою силою. Передбачується дуже злий урожай. Нарешті, американська приязнь охолола і заморозила майбутні позички. ."

„Кажуть, що щурі передчувають загибіль корабля і полишають його, коли він починає набирати води. Чи Туреччина відокремлюється від союзу зі Совітами?"

Це питання можна поставити не тільки відносно Туреччини. Літвінов сіє згідно з засадами своєї партії всюди вітер; не диво, коли Москва жатиме хуртовину. Протиакція може бути безмірно сильніша ніж акція. Сходини державних мужів, що тепер відбуваються і порозуміння, що тепер творяться, можуть мати поважні і добрі наслідки лише в тім разі, коли вони будуть одноцільно орґанізованою протиакцією на московську акцію. Розкладом СССР на його складові національні держави не лише усувається корінь і джерело світової кризи, а й твориться основу для господарської та політичної відбудови світу.

М. Данько.

Міжнародні хліборобські дні в Будапешті.

(Власна кореспонденція з Букарешту.)

Букарешт, 16. червня 1934.

IV

Комісійні наради XVI-го Міжнародного Хліборобського Конгресу почалися засіданням І-ої секції, якої обсяг для ширшого загалу найцікавіший: аграрна політика і економіка сільського господарства. Головним рефератом на секції, а разом з тим і найбільше цікавим був реферат **д-ра Ернста Ляура**, відомого економіста й організатора швайцарських хліборобів на тему: **реорганізація світового сільського господарства.** Засідання для вислухання цього реферату відбулося, з огляду на загальне зацікавлення, у великій салі Мадярської Академії Наук, де було й перше пленарне засідання Конгресу. Цікавість теми стягнула майже стільки публики, що й на офіційне відкриття Конгресу. Під невмовкаючі оплески салі виголосив проф. Ляур свій реферат, якого провідні гадки такі:

Коли в р. 1927 світова господарська конференція в Женеві уважала потрібним заохотити сільське господарство до збільшеної продукції, то не багато було одиниць серед господарського світу, які були противної гадки. Промовець ясно виступив тоді з тезою, що не збільшення, а зменшення продукції є ратунком для хліборобства. На наслідки такого рішення всесвітньої господарської конференції з 1927 р. не треба було довго чекати: надпродукція хліборобства і боротьба за істнування сільського господарства — це проблеми, які сьогодні займають найсильніші мізки світу. Колиж авторові поставили так важке завдання, як дати рецепту на те, щоби оздоровити всесвітнє сільське господарство, то він ставить собі як ціль: реорганізація світового хліборобства мусить зводитися до: 1) рівноваги цін хліборобських і промислових виробів (продуктів) або простіше: 2) до рівноваги між цінами на хліборобські продукти, а коштами їх продукції. Переходячи потім обширні числові дані приходить до висновку, що першим кроком для направи відносин є обмеження хліборобської продукції. Та цей шлях є дуже важкий, бо його можна примінити тільки у краях, що мають дешеву землю. В краях, де земля дорога — вона не може лежати облогом. Другим висновком для наладнання світового сільського господарства є те, щоби великі продукційні варстати у хліборобстві перемінювати на малі, але здорові і самовистарчальні селянські господарства, які 1) самі зуживають чимало своїх продуктів і не кидають їх зразу на ринок та 2) є куди більшими відборцями для промислу, ніж великі господарства. Але цього не можна зробити зразу, тому поручає як третю дорогу — щоби переходити з чисто збіжевої продукції на тваринну, бо щоби заосмотрити населення в тваринні продукти їди, треба куди більшої площі для їх випродуковання, ніж для випродуковання збіжевих, чи загалом рослинних кормів. Першим кроком, який тут можна і треба зробити, це обмежити уживання рослинних товщів (майже виключно не-европейського походження), а заступити їх тваринними. Колиб приміром за рік Европа спожила 2 міл. сотнарів масла більше, то на їх випродуковання треба би зужити коло 30 мілионів сотнарів збіжевих або їм рівновартних рослин. Щоби Европа зужила 30 мілионів сотнарів зерна більше — це виключене, але щоби зужити більше 2 міл. сотнарів масла — це річ цілком легка, коли викинемо всякі кокосові й інші олії рослинного і ненашого походження. Колиб тільки домішувати обовязково до маргарини масло, то та надвижка моглаб бути в Европі легко зужита. Таксамо можна зужити надвижку цукру, домішуючи обовязково алькоголь з нього до плинного палива (бензини і т. д.). Таксамо треба зуживати надвижки дерева на опал навіть індустріяльних підприємств, щоби з ринку вони зникали. У висліді ставить такі внески: 1) хліборобську продукцію треба по змозі пристосовувати до попиту і всі змагання в цьому напрямку, а саме у зменшенні продукції, ріжних держав треба підтримувати; 2) треба розбудувати льондонську пшеничну умову, треба ще гостріше зменшити площу продукції збіж через контінґентовання вивозу і інші засоби; 3) зменшити зужиття рослинних товщів, а їх заступити тваринними; 4) змагати до того, щоби

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЧЕРВНЯ 1934.

о. Д-Р Г. КОСТЕЛЬНИК. 8)

Мойсей Вернигора -- український Валаам.

Теольоги, коли говорять про пророцтва, звичайно так їх пояснюють, що майбутність відома тільки самому Богові, й тільки він її може людям обявити. Очевидно такої розвязки не можна заперечити, бо всі рахунки буття-життя в остаточній своїй фазі зводяться на Бога, як на творця світа.

Але колиб риби в морі могли думати і колиб поставили собі питання: відки люди можуть знати про Цезара, про Володимира Великого, то мабуть склали би відповідь, що це мусів людям Бог обявити.

Риби того не знають, що історія сама пише свою „книжку", і власне з тої книжки люди довідуються про історичні особи та події — хоч деякі можуть довідатися про це також способом обявлення.

Небесні тіла виглядають нам як незвязані з собою. Але фізика відкрила, що всі вони є гравітаційною енерґією, сполучені в одну кольосальну систему та що в матеріяльному світі ніщо не пропадає, тільки що одна форма енерґії переходить в іншу форму.

Всякого роду факти, де ясновидці бачать минувшину або будучність, кажуть нам здогадуватися, що світ, крім гравітаційного свого повязання, мусить мати ще й таке таємне духове повязання, котре — наче в музеї — містить у собі цілу минувшину й цілу майбутність світа — ген усі слова, що їх колись якась людина висказала, і всі листочки, що колись були на якомусь дереві.. Кожна людина і кожна річ, що тепер істнують, безперервно находяться у звязку з цілою своєю історією й майбутністю; тому ясновидцям вистарчить якунебудь річ даної особи, щоб, виходячи від тої речі, попали на лінії історії й майбутньости тої особи (хоч її в житті ніколи не бачили, ані про неї нічого не знали). У світі буквально ніщо не пропадає, тільки що зміняється форма істнування річей. Щоб це бодай якток зрозуміти, треба звернути увагу на той факт, що зовнішні речі, які ми колись бачили, переховуються в нашій душі в ідеальній формі, й ми можемо пригадати їх собі — навіть дуже живо (нпр. у горячці).

Те таємне духове повязання минувшини й майбутности світа може мати подібну форму, та без сумніву вона ще безмірно чудесніша. Ясновидці вступають у звязок з тим таємним повязанням світа, і ось тим способом можуть бачити минувшину чи майбутність. Могло би здаватися, що те „дзеркало" (що так його назвемо) цілої минувшини та майбутности робить людську свобідну волю ілюзоричною. Але як наші передбачування майбутности (нпр. затьміння сонця) цілком не входять у структуру чинників тієї майбутности, так і те трансцендентне світове „дзеркало" не входить у структуру чинників майбутности, тому воно зовсім не елімінує свобідної волі.

Таємне повязання світа, котре маємо на думці, мабуть не є доступне ані для всіх духів — бодай не для всіх в однаковій мірі. Духів на другому світі ми звичайно уявляємо собі дуже шаблоново наївно начеб вони всі все знали. А всякі рації кажуть нам здогадуватися, що життя духів подібно мусить бути здиференційоване, як життя людей на землі, де загал людей нічого не знає з астрономії, хоч що дня глядить на небо, а тільки деякі одиниці є астрономами.

Наша сучасна Тереса Neumann з Konersreuth у Баварії, що в захопленні що пятниці переживає Христові страсти й бачить живими сцени з Христових страстей, чує слова, що їх тодішні люди говорили, на нашу думку, також вступає у звязок з таємним духовим повязанням світа й тим ясновидним способом бере участь у давно минулій історії.

III.
ПРЕДСКАЗАННЯ ВЕРНИГОРИ.

Вважаємо за найважнішу ту реляцію про Вернигору та його передсказання, що її опублікував проф. Семірадзький; тому головно нею займаємося.

Проф. Семірадзький подав ось такий вступ до історичного списку:

„Маю перед собою вірodостойний відпис цікавого документу, котрого змістом бажаю поділитися з читачами „І. К. Ц." Це власноручна реляція **старости Корсуня І. М. П. Суходольського** про легендарну постать Вернигори, що, як відомо, мешкав на млинарському острові поблизу того містечка. Оригінал находився в в 1916 р. у Київі в родинному архіві В. П. **Михайла Собаньського.** Відпис з оригіналу завдячую п. Ігнатові Врублевському, арт. маляреві, братові генерала, що в тому часі був у Київі інтернований. Тому, що не знаю, чи згаданий документ у часі большевицької війни не знищився, подаю його тут в оригінальному тексті.

(Далі буде.)

і інші краї признали цукрову конвенцію (про це писали ми вчора в звідомленні з Міжнар. Конгресу Продуцентів Цукрового Буряка); 5) прийстосувати подані референтом способи для унормовання експорту дерева та алькоголю; 6) все це облекшити можна через те, що краї, які експортують хліборобські продукти повинні давати передовсім ввіз промисловим краям на промислові продукти тільки по приступленні їх до загально-світової конвенції, яку пропонує підписати.

Цей реферат став, зрозуміло, віссю нарад і дискусія над ним тріває вже другий день, бо ріжні держави висунули свої застереження або поправки до тез Ляура. Всі слідкують з цікавістю, як саме вийдуть остаточні резолюції Конгресу в цій справі, а присутність на засіданях цеї секції офіційних представників хліборобства майже цілого світу надає справі справді чималу вагу.

Інж. д-р Евген Храпливий.

По широкому світі.

— У Шікаґо засудив суд 14-літнього хлопчину на 10 років вязниці, який схопив двохлітню дівчину. Пів живу дівчину найшли на стриху крамниці в мороженим. Дівчина вмерла у шпиталі.

— У берлінськім університеті виголосив проф. Т. Зелінський з Варшави відчит п. н. „Польський селянин у польській поезії“ На відчиті було багато німецької молоді, ректор університету, представник міністерства закордонних справ, польський посол і т. д. Після відчиту відбувся бенкет.

— Французький суд засудив видавництво „Нова Латинська Культура“ в Парижі, яке видало твір Гітлера „Майн Кампф“ без дозволу автора, знищити весь наклад, повернути кошти процесу та заплатити символічну гривну 1 франка.

— Німецький уряд здоровля в Берліні рішив перевести стерилізацію 325-ох мущин у віці 20 до 31 років.

— За вбивство двох поліційних старшин підчас комуністичної демонстрації на пл. Бюльова в 1932 р. засудив суд трьох комуністів на смерть, а 7-ох комуністів на 58 років вязниці.

— Проф. Косінс відложив лет до стратосфери з приводу ушкодження бальону.

— Президент Рузвельт підписав закон про покриття доляра сріблом на 25 проц.

НА ЗАБУТУ МОГИЛУ!

В РОКОВИНИ СМЕРТИ ПОК. РЕД. ЯР. ВЕСОЛОВСЬКОГО.

Гей, гей скільки то наших запалих і забутих могил дрімає в далекій, непривітній чужині.

Ніхто на них не кладе цвітів, ніхто на них не запалить свічки, ніхто їх не відвідує.

Диким гураганом котилася світова буря, рознесла українське горе на всі чотири сторони світа — а потому росли могили.

Виросли, стояли, сумували і западалися.

Має їх чимало і наддунайська столиця. А була між ними одна з малим деревяним хрестом, що в зоряні літні ночі все звертав свої рамена на північний схід, бо його рвала туга в сторону рідного Покуття, де барвінковий край гуцулів, де шумлять свою відвічну пісню: Прут, Черемош і молодятинський зворовий ліс...

Архів **des Zentral-Friedhofes der Stadt Wien** говорить сухо: Gruppe 84, Reihe 33 N. 67 — **Wesołowskyj Jaroslaw.**

Сьогодні вже нема на могилі ні таблички ні хреста. Безсердечний час рівняє могилу з землею...

Так заплатили земляки найбільше расовому денникареві-публіцистові, якого видала Галичина за останнє піестоліття...

Мій Боже, чому не належав він до якого братства доброї смерти, а вічно снував широкі фантастичні думи, фантастичні мрії про великий багато міліоновий нарід і — нічого поза ним не бачив.

Колись покійний Ярослав пресумно в „Неділі“ (додаток до „Діла“) писав про згублену могилу Івана Вагилевича. Може й передбачував сердега, що пише — і про себе...

Ярослав Весоловський уродився дня 21. січня 1881 в Молодятині, давнього коломийського, а тепер печеніжинського повіту. Батько його Іван був парохом зразу в Березові, мати Розалія була донькою пароха Вістови під Калушем о. Кушлика. Середні школи покінчив у Коломиї. Вже в IV. клясі гімназійній мріяв про те, щоби колись стати таким, що „пише до ґазети“. Пристав до радикалів. Бо і хто з нас в четвертій клясі не був радикалом?...

А була їх у четвертій клясі така чвірка: Весоловський, Володимир Темницький, Дмитро Юркевич і Павло Ґлодзінський.

Склавши в р. 1899 іспит зрілости, впишеться на правничий виділ львівського університету і відтоді — життя бере його на рвучкі хвилі...

Весоловський не знає хвилини відпочинку. Їздить на віча, де захоплює нарід своїм живим, сердечним словом, організує „Січі“, влаштовує аматорські вистави, всім цікавиться, все його займає, на все реагує. Пише поезії, нариси, статті — і не просить за память у майбутніх поколінь. Не підписується під своїми творами, хоч їх містять: Літературно-Науковий Вістник, Громадський Голос, Діло, Буковина, Monitor. Іноді підписувався „Олег Сатир“. У р. 1902 (від половини) стає редактором досконало редагованого популярного часопису „Поступ“, у р. 1904 редактором „Буковини“, де продовжує традицію О. Маковея, в р. 1907 редактором видавництва „Просвіти“, в р. 1910—1911 веде „Діло“, а в червні 1914 стає співробітником пресового бюра при міністерстві закордонних справ у Відні. На цьому становищі не перестає служити свому громадянству. Пише постійно до „Діла“, до **„Ukrainische Nachrichten“** і до **„Ukrainisches Korrespondenzblatt“**. Смерть скосила його дня 21. червня 1917 — себто 17 років тому...

Кидаю сьогодні жмут споминів на його могилу, бо був це великий щирий поет життя.

Не дав себе ніколи замкнути в тісні рямці партійного життя, бо його життєвий розмах торощив усякі партійні плоти і рови. Для нього не істнували й кордони. Для нього була лиш одна велика Україна зі своїми бездольними міліонами, що гнули спину під царським кнутом під габсбурською короною, під мадярським чоботом і в жарі американських пустинь.

Весоловський був уродженим денникарем, який у свою працю вкладав усі тремтіння душі. Любив цю роботу і горів для неї. Жив нею і своїми рядками оживляв часопис. Бо в його рядках був соняшний усміх, глибока задума, жаль осінньої хмари і громові весняні блиски...

Весоловський писав усе зі щирим почуттям, з безпосереднім захопленням; його кожне слово було овіяне коханням і журбою до всього, що рідне і близьке, що було складовою частиною нашого національного індивідуалізму.

Сьогодні його могила заростає хоптою!

Ст. Чарнецький

ПРИСУД
у тернопільському процесі.

ДВОХ ОБВИНУВАЧЕНИХ ЗАСУДИЛИ НА КАРУ СМЕРТИ НА ШИБЕНИЦІ, ОДНОГО НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ, ОДНОГО ЗВІЛЬНИЛИ ВІД ВИНИ Й КАРИ.

В ночі з понеділка на вівторок (з 18. на 19. червня ц. р.) около пів до першої години оголошено присуд у політичному процесі проти чотирьох молодих українців з Токів, пов. Збараж, обвинувачених за приналежність до ОУН і за вбивство в Токах 13. березня ц. р. пост. Юзефа Ґловяка. В трибуналі засідали: віцепрез. окр. суду д-р Леонард Вендриховський (бувший підпрокуратор у Самборі) як предсідник і як вотанти: окр. суддя д-р Кобєнський та начальник городського суду Карчевський. Лава присяглих чисто польська, у своїй великій більшости зложена з польських селян. Обвинувачував підпрок. Венцковський. Боронили адв.: д-р Мих. Західний обв. Петра Флінту, д-р Ст. Шухевич обв. Олексу Литвина, д-р Ст. Брикович обв. Евгена Костецького і д-р Евген Дзерович обв. Якима Флінту.

Крім цього цілий час розправи були присутні чотири оборонці з уряду (три жиди і один поляк), котрих визначив предсідник розправи на випадок, якщо котрий з виборних оборонців у часі розправи зложив би оборону. Такої постанови, щоби кожному з обвинувачених, що вже має свого оборонця з вибору, придначувати ще оборонця резервового, нема зовсім у кодексі карної процедури. В Тернополі сталося це мабуть тому, що у вересні 1933, в часі великого процесу проти ОУН, оборонець д-р Степан Баран з причини конфліктів з предсідником розправи д-ром Вендриховським зложив оборону своїх клієнтів, внаслідок чого розправу тоді відложили до чергової каденції в грудні м. р., а трибунал наложив на оборонця обв. д-ра Ст. Барана за зложення ним оборони 664 вязок заплати коштів розправи в квоті 664 золотих.

На розправі були теж присутні як знавці лікарі з Тернополя: повітовий лікар д-р Зелінський і міський лікар д-р Шмідт, а то тому, що оборонець Петра Флінти ще перед розправою поставив письменний внесок на розслідження психічного стану обвинуваченого Петра Флінти.

Як уже в „Ділі“ була згадка, обв. Петро Флінта й обв. Олекса Литвин признаються і до приналежности до ОУН і до вбивства постер. Ґловяка, а обв. Петро Флінта обвинуватив студента техніки Евгена Костецького, що останній зєрбував його до ОУН та дав йому виразний приказ убити Ґловяка і він цей приказ виконав. Те саме ствердив Петро Флінта і на розправі до очей Костецькому, котрий знову заперечив катеґорично і свою приналежність до ОУН як і те, щоби давав приказ Петрові Флінті убити пост. Ґловяка. Більше доказів крім зізнань обв. Петра Флінти обв. Костецький проти себе не мав абсолютно ніяких. Обв. Петро Флінта зізнав теж, що конфідентом поліції став на виразний приказ Костецького, щоби знати кроки поліції та розшифрувати інших конфідентів. І цьому Костецький і на поліції і в слідстві та на розправі заперечив. Обв. П. Флінта зізнав теж, що як конфідент поліції на доручення і за гроші поліції, які дістав від Ґловяка, їздив у травні м. р. до Львова на краєве свято УМХ з метою, щоби встановити, хто з його знайомих молодих селян буде заходити до Академічного Дому у Львові, де на думку поліції мала бути краєва централя ОУН. Обв. П. Флінта, признаючи, що був конфідентом поліції та що на виконання деяких прислуг брав гроші від поліції, заперечує, щоби при цьому був і провокатором. Переведена розправа цього питання вповні не вияснила. Взагалі тут так все помішано, що годі розділити конспірацію від провокації.

Як уже вище сказано, обв. Костецький всьому перечив і до ніякої вини не признавався. Таксамо й обв. Яким Флінта, що у цілий процес попав зовсім припадково, як це опісля признав сам прокуратор і вже згори було всім відомо, що він вийде на волю.

Переслухування обвинувачених тягнулось цілий день до 11. год. в ночі в середу 13. ц. м. В четвер, пятницю і в суботу переслухувано до пізна в ночі свідків прокуратури й оборони, головно з поліції і з місцевих громадян. У пятницю 15. ц. м. вполудне зізнавав парох з Токів **о. Петро Петриця** щодо обставини, хто у нього замовляв молебні за Біласа і Данилишина, а опісля за Головінського і Пісецького. У слідстві зізнав о. Петриця, що оба молебні замовив у нього обв. Костецький і дав йому по 5 зол. На розправі 15. ц. м. зізнав знову, що обв. Кост. дав йому тільки раз на молебен за Пісецького як за свого знайомого, що йому приснився, а за інших давав місцевий парубок Гасай. Переслуханий безпосередньо свідок Гасай зізнав знову, що тільки раз дав на молебен за Данилишина, котрий йому приснився. На основі тих ріжниць у зізнаннях о. Петра Петриці віцепр. Венцковський в часі павзи вислав приказ поліції арештувати у судовому будинку о. П. Петрицю під замітом проступку зложення фальшивих зізнань як свідок у суді зі ст. 140 § 1 к. к. **Поліційні агенти арештували о. П. Петрицю як виходив зі суду,** відвели на поліцію та по списанні протоколу відставили його — шістьдесятькількалітнього священика — до слідчої вязниці при окружному суді в Тернополі, де він сидить досі, бо слідчий судця д-р Янеллі зарядив щодо нього слідчий арешт.

На розправі оборона зголосила цілу низку внесків (особливо обор. д-р Шухевич дотично обв. Костецького), дуже важних для оцінки справи; трибунал ті внески як спізнені відкинув, хоч зголошено їх у тім часі, який визначив сам предсідник. Отже є дуже поважні причини до касації зі ст. 510 б) к. п. к.

В понеділок 18. ц. м. рано говорив підпрок. **Венцковський** і переповів властиво акт обвинувачення. Що найменше три четверті свого обвинувачення присвятив обв. Костецькому, доказуючи, що він районовий командант ОУН і як командант „пятки", котрої члени убили пост. Гловяка, та як людина з вищою освітою, передовсім повинен понести найстрогішу кару. В часі своєї промови згадав він, що при домашній ревізії в обв. Костецького знайдено орган ОУН, часопис „Сурму", хоч в дійсности її не знайдено, а знайдено тільки один примірник свого часу виданої легально збірки стрілецьких і національних пісень „Сурма", причім став відчитувати якісь документи, які не були допущені як доказовий матеріял і не були відчитані на розправі. Цьому спротивився обор. д-р Шухевич і зажадав отворення доказового поступування. Трибунал цей внесок відкинув, але його запротоколовано. Щодо обв. Якима Флінти заявив речник прокуратури, що розправа не виказала ніякої його вини і він повинен би щодо нього відкликати акт обвинувачення, але у цій хвилині без дозволу апеляційного прокуратора цього не може зробити. Іншими словами, промовляв за повним увинненням обв. Якима Флінти.

З черги промовив обор. Петра Флінти **д-р Західний,** звалюючи згідно з прокуратором всю вину свого клієнта на обв. Костецького. Обв. Якима Флінту оборонив властиво у своїй промові сам прокуратор і роля його оборонця **д-ра Дзеровича** була тут легка, а навіть підрядна.

Після полудневої перерви говорив оборонець Литвина **д-р Брикович,** якого становище було дуже тяжке супроти повного признання самого обвинуваченого до безпосереднього вбивства пост. Гловяка. Останній промовляв кілька годин обор. **д-р Шухевич,** стараючись у своїй льогічній промові виказати нестійність акту обвинувачення щодо свого клієнта Костецького, якого обтяжує тільки один обв. Петро Флінта, що був платним конфідентом поліції, до чого сам виразно признається.

Трибунал поставив лаві присяглих **8 головних питань,** для кожного з обвинувачених по два. Одно щодо всіх за злочин державної зради зі ст. 97 § 1 к. к. через приналежність до ОУН, щодо Петра Флінти за злочин убивства зі ст. 225 § 1 к. к. (безпосередня участь у вбивстві пост. Гловяка), одно щодо Костецького за злочин підюджування до цього вбивства зі ст. 26 і ст. 225 § 1 к. к., врешті одно щодо Якима Флінти за злочин помочі у цьому вбивстві зі ст. 27 і ст. 225 § 1 к. к. Прокуратор та оборона не зголосили ніяких додаткових чи евентуальних питань.

По розмірно короткій нараді лава присяглих проголосила такий

ВЕРДИКТ:

Петро Флінта — ст. 97 § 1. к. к. і ст. 225 § 1 к. к. — щодо обох **12 голосів так;**

Олекса Литвтин — ст. 97 § 1 к. к. і ст. 225 § 1 к. к. щодо обох **12 голосів так;**

Евген Костецький — щодо ст. 97 § 1 к. к **12 голосів так,** а щодо ст. 26 к. к. і ст. 225 § 1 к. к. — 3 голоси ні, **9 голосів так;**

Яким Флінта — щодо ст. 97 § 1 к. к. 2 голоси так, **10 голосів ні,** а щодо ст. 27 к. к. і ст. 225 § 1 к. к. **12 голосів ні.**

ДВА ПРИСУДИ СМЕРТИ.

Після цього підпрок. Венцковський зажадав признання винними обвинувачених Петра Флінту, Олексу Литвина й Евгена Костецького згідно з актом обвинувачення і вимірення їм найстрогішої кари, яку передбачує карний кодекс.

Трибунал теж не довго радив і ок. пів до першої в ночі проголосив такий

ПРИСУД:

Обвин. **Петра Флінту,** літ 22, греко-кат., вільного, кравця в Токах **признається винним злочину державної зради** зі ст. 97 § 1 к. к. за приналежність до ОУН і засуджується за це **на 10 літ вязниці і злочину вбивства** пост. Юзефа Гловяка 13. березня 1934 в Токах і **засуджується за це на досмертну вязницю;**

Обв. **Олексу Литвина,** літ 21, греко-кат. вільного, коваля в Токах **признається винним обох злочинів** (як Петра Флінту) зі ст. 97 § 1 к. к. і зі ст. 225 § 1 к. к. і засуджується за перший **на 10 літ вязниці,** а за другий **на кару смерти через повішення на шибениці;**

Обв. **Евгена Костецького,** літ 26, греко-кат., вільного, студента агрономії, родом з Токів і тамже останньо замешкалого, **признається винним злочину зі ст. 97 § 1 к. к. і засуджується за це на 10 літ вязниці і винним злочину підюджування** Петра Флінти до вбивства пост. Юзефа Гловяка **зі ст. 26 к. к. і ст. 225 § 1 к. к. і засуджується за це на кару смерти через повішення на шибениці.**

Крім цього всіх трьох засуджено на утрату громадянських і почесних прав на все життя, на заплату судової оплати і процесових коштів, котрі признано за нестягальні.

Всі оборонці засуджених **зголосили касацію,** внаслідок чого відбудеться ще розправа перед Найвищим Судом у Варшаві найпізніше до трьох місяців.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. ЧЕРВНЯ 1934.

Д-Р СТ. ЛЮДКЕВИЧ.

Михайло Вербицький
та українська суспільність.
(Реферат, прочитаний на святочній академії в Яворові).

Дивні дива творяться на шляхах розвою нашої музичної культури. 40-міліоновий український нарід, із своєю 100 відсотковою музикальністю, не має й досі своїх витичних доріг та напрямків для рідної музичної творчости, не створив собі й досі критеріїв для оцінки вартости своєї музичної літератури, — ніякої, так сказатиб, своєї музичної орієнтації.

Своїх двох найбільших, признаних усією Европою, композиторів Бортнянського та Чайковського віддали ми без слова протесту московській музичній культурі та відпекуємось їх як чужих, — а полишили собі, як *своїх*, тільки отсих скромних, другорядних, „популярних" композиторів, які вспіли зжитися з рідним українським болотом. Ці „свої", „рідні" композитори — це у величезній більшости були великі, але змарновані таланти: Лисенко, Стеценко, Леонтович; а у нас Вербицький, Вахнянин, Січинський, О. Нижанковський і ще багато інших, яким „ність числа".

Але поруч них попали у список українських композиторів також численні неталановиті ремісники, або проворні неуки, чи навіть музичні маляки в ролі П. Бажанського та його епігонів, яких імен уже не хочу тут називати. Ця справа ще не булаб така трагічна, колиб не сумний факт, що наша безкритична, хоч і яка музикальна суспільність, ніяк не орієнтується у вартости творів рідної музичної літератури. Проти Бортнянського висувають доморослого патріота Веделя, що є тільки слабим відблеском його, із Стеценком та Леонтовичем пхається на одну дошку Кошиць та Давидовський, — Вербицького та Лавровського зводять в одно товариство із Бажанським і т. д. Стчиняється хаос понять, у якому годі визнатися тямучим, у якому ґрасує неуцтво та шарлятанерія, а терплять щирі, правдиві українські музичні творці.

Суспільність тратить не тільки зрозуміння, але й зацікавлення для рідних музичних творців, займає до них хитро-малоросійське вижидаюче становище: не хоче надто анґажуватись ні у славословю ні в неґації, поки чужі учені, німці, та чехи не визначать місця й вартости творам нашої музичної літратури...

Отсе ненормальне відношення нашої суспільности до рідних музичних творців ніде не виявилось так ярко, як при великому батькові галицької музики Михайлові Вербицькому, про якого значіння для української музики уже заговорили й чужі енциклопедії.

Що Вербицькому й досі не поставили у нас памятника, це може ще далосяб сяк-так пояснити нашими умовинами життя, бо не має у нас досі памятника ні Франко, ні Шевченко. Але той сумний факт, що ще в 50-ті роковини смерти Вербицького трудно було найти його зарослу травою могилу на цвинтарі у Млинах та що ми щойно 70 літ після його смерти спромоглись поставити на ній скромний нагробник — це вже аномалія, яку трудно виправдати.

100-літні роковини народин композитора пройшли у воєнних роках безслідно, а навіть 50-ті роковини його смерти відсвяткували у Львові 1922 р. прихапцем і то два роки пізніше, ніж злося...

І сьогодні, у 120-літні роковини композитора, ми не маємо ні повного видання його творів (бодай хорових), ні повної бібліографії його творів (затрачених у значній частині), ні друкованої монографії про Вербицького.

Чим є для нас Михайло Вербицький?

Яке місце займає він у розвою нашої музики?

Оце питання, на які повинна би дати відповідь кожна українська дитина, про що повинніб уже співати воробці на українських хатах.

Але здається — на жаль — не буде зайвим і в цім місці цю справу ще раз коротко зясувати.

1) Михайло Вербицький — це перший піонір української музики на Галицькій Україні в 40-вих роках минулого століття, себто в часах, коли у нас ще не було ні Лисенка, ні „Запорожця за Дунаєм", ні „Вечерниць" Ніщинського. Він ставив основи нашої музичної літератури на всіх її ділянках, за виїмком хіба фортепянової музики та опери.

2) Михайло Вербицький є найбільшим нашим після Бортнянського духовним хоровим композитором, творцем хорового стилю в Галичині. Він найкраще переняв духа й техніку духовної музики Бортнянського, а такі його твори, як „Іже Херувими", „Достойно", „Отче наш", або й світські пісні як „Дай дівчино", „Поклін", „Де Дніпро наш", „Заповіт" є й донині непередавненими перлинами хорової нашої музики.

3) Вербицький є далі першим нашим симфоніком, а десяток його т. зв. симфоній (чи радше увертюр), у які нераз вручно вплітає народні пісенні й танкові мотиви, є — не зважаючи на деякі їх технічні недотягнення в тематичній розрібці й інструментації — першою талановитою спробою української симфонічної музики в Галичині і на Україні взагалі, тим угольним каменем, від якого починає творитись ця література.

4) У Вербицькім маємо дальше першого галицького плідного оперетиста, якого оперети та мельодрами, числом понад 10, становили у нас відповідник до „Наталки Полтавки" та „Марусі". Коли вони не вспіли втриматись на сцені до нині, то не через музичну сторону, а виключно через наївний, слабий текст лібретта.

5) Вкінці у Вербицькім ми маємо й останнього композитора-ґітариста, для якого ґітара була фортепяном, який написав кільканацять зшитків пісень з ґітарою і ґітарових творів та етюдів (переважно затрачених між людьми). Сам Вербицький, як вдовець, мав жартувати собі, що ґітара — це його фортепян і жінка, а легендарні анекдоти про його життя розповідають деякі цікаві історії про те, як його ґітара виробляла йому нераз протекцію у сферах дідичів, або боронила перед напастю екзекуторів.

(Докінчення буде.)

Обв. **Якима Флінту трибунал увільнив** і він вже вийшов на волю.

Засуджені приняли присуд спокійно, натомість був він великим ударом для зібраної на салі їх рідні, зокрема для батька Костецького, заможного господаря в Токах, що кілька разів у часі розправи умлівав. Сам засуджений Евген Костецький був з громадянського погляду вартісною людиною і як молодий, здоровий, пристійний, інтелігентний та заможний хлопець міг віддати неодну прислугу своєму народові.

Весь час розправи в авдиторії і на коридорах було дуже багато мундурової і тайної поліції, котра не пускала до салі розправ навіть тих, що мали поіменні білети вступу, ба, що більше, і декого з місцевих адвокатів.

—o—

Направляймо гріхи століть!

I.

Мірилом культури й живучости народу є його писане і друковане слово та його шкільництво і цього не може забувати той, хто хоче жити і творити нове життя. Наше минуле дає нам право зачисляти себе до народів, що вже мають за собою великі дорібки. В нас зачався цей процес уже тоді, коли наші західні сусіди тільки збиралися... Іларіонове „Слово“, Мономахове: „Поучення“, Данилова „Подорож“ та геніяльна „Пісня про Ігорів похід*)“ — усе те є продуктом нашої землі і свідоцтвом великої культури й поваги княжої доби.

Наше географічне положення потребувало здвоєних сил, щоби зберегти державу, але московська противага підкопала силу Києва, наїзди орд опустошили край і розвій культури припинився на довгі віки. Цей безперервний таран дикого сходу знищив рівновагу нашого духа і розвалив галицько-волинську державу. Серед хаосу лихоліття станула станова збройна сила, козаччина, яка, з огляду на устрій, не могла довго істнувати, хоча витворила свою лицарську школу життя і високо-етичну поезію та залишила для внуків, як каже Шевченко, „живе мисліте“. Подорож Бопляна по Україні залишила свідоцтва про цінування писаного слова. Документи з часів Хмельниччини й Руїни вказують на ерудицію та освіту поодиноких людей. Та коли подумаємо про занепад від часів Петра I., Катерини II. і взагалі про нищення нашої культури від 1654 року аж до емського указу, мусимо прийти до висновку, що культурне змагання й обставини, серед яких мусів наш нарід жити, в порівнанні з долею інших народів були **катаклізмами sui generis.**

Якжеж могли тоді виглядати школа й розвій рідного слова? Коли поглянемо на історію виховання на заході й порівнаємо, що діялося на наших землях у той час, як там повним ходом розвивалося шкільництво, то побачимо, в нашому історичному житті величезний інтервал **на пів тисячки літ,** в якому не було змоги занятися вихованням молодого покоління. **І це справа першої ваги, над якою варт поважно застановитися.**

II.

Про виховання молоді в княжій добі не приходиться говорити, бо це тут не веде до мети. Але там грав найважнішу ролю монастир — і за Володимира й Ярослава вже були школи. Одначе в історії нашого шкільництва не стрічаємо розмахів Карла Великого, ані розмахів доби схолястики, коли цвило шкільне життя в Парижі, Больонії, Падуї. Дали почин шкільництву Володимир та Ярослав, але з упадком держави нам нічого поза монастирями не лишилося. Не було часу і змоги створити тип справжньої школи в повному розумінні цього слова. Розвій гуманізму не дав нам нічого, що могло би перетворитися в питоменне „наше“. **В довгім бездержавнім веґетуванні затратилася золота леґенда традиції** і пропало на віки багато дечого цінного.

Гуманізм і реформація на Заході вийшли на бій зі схолястичним світоглядом і вже Лютер, Мелянхтон, а головно Штурм (1530—1580) **допускають у школу рідну мову і тим започатковують нову добу в ділянці виховання.** Раз початий шлях ширшав і ложище, яким на Заході стала пропливати в шкільному вихованні й навчанні **рідна мова,** стало поглиблюватись, аж до повного запанування над усіми предметами в школі.

III.

Польща скористала багато з цих західних течій. Показуються зразки теорії навчання й виховання і вже в половині 16. ст. вводять **рідну мову в навчанні релігії**).** В т. зв. академічних кольоніях (нпр. ґімназії Новодворського) введено навчання польської **історії.**

З Кохановським (XVI. ст.) вже зачинається поважна творчість у рідній мові. На зразках заходу організується замойська академія.

В добі реалізму на заході (Коменський, Янсеністи, Фенельон, Льоке) рідна мова стає основою навчання й виховання. На цьому підложжі зявляються далекосяглі реформи Конарського в польському шкільництві, де вже йде мова про навчання практичне, а головно про його **національно-державне й суспільно-громадське значіння.** Тут уже наростає проблема державно-нац. виховання в повній свідомості. На цьому становищі стоять уже непорушно дальші теоретики виховання, що будують і перебудовують школу на засадах Русса, Базедова й фільософії доби просвічення. З кінцем 18. ст. повстає „Комісія Едукації Народовей“, яка розбудовувала польське шкільництво в цілій ширині, хоча праця йшла з великими перепонами. Головними додатніми прикметами його було **суспільно-громадське й національно-державне виховання, що дало Польща багато патріотів, великих ідейних борців** і на будуче стало **хребтом народу.**

В польській школі витворився дух, якого не зломили всі перипетії, від розвалу держави аж до світової війни. Отже тепер нам ясно, що народи, які мали школу, дбали про неї, журилися майбутнім, клали всю вагу на **рідну мову,** бо а) **в навчанні рідною мовою** й рідної мови та б) в навчанні **рідної історії** бачили закріплення свого „я“. Це два **елементи, без яких ніякий нарід не може жити й дихати.** Дальше вже йде **позашкільна лектура,** взагалі всяка книжка позитивного змісту, а разом і з цим — преса. Роля рідного навчання, роля виховної лектури в рідній мові й роля преси — це фактори, які для живого нац. організму такі потрібні, як повітря й сонце.

IV.

А як було у нас і як є в нас ще й досі? Треба признатися до одного нещасливого моменту: Ми злучилися з грецьким світом, що вже розпадався. Сухий аскетизм тримав нас довго в обіймах. Література церковна по найбільшій частині дісталася нам у готових перекладах болгарських. **І цей факт мав свої тяжкі наслідки.** З ходом століть староцерковно-славянська, себто старо-болгарська мова убрала в себе багато елементів з нашої мови, але залишилася в письменстві, як мова вищого „слога“ й запанувала у нас всевладно, чого свідоцтвом хочби Мелетієва „Граматика“.

Колиж по втраті всякої самостійности злучилися ми через Польщу з заходом, сталося ще щось фатальніше. Наші „схолясти“ **взагалі не хотіли знати „простої мови“,** а захопилися всіми мовами чужими, які заблиснули реторикою, панегіризмом і віршовою акробатикою.

Та це було природне. Єзуїти створили новий тип школи. Своїми театральними виставами й зовнішнім блеском захопили вони пів світа, а сперлися на державну владу і стали мегутнім виховним чинником.

Микола Лебединський.

*) Очевидно, треба відріжнити т. зв. мову „первовну“ від староукраїнської, якою писані ці памятки.

**) Про навчання і вживання рідної мови думали поляки скорше. Вже в р. 1285 на Ленчицькому соборі введено молитви в польській мові — так, що не все віддав латині. Вже тоді поляки розуміли вагу рідної мови.

Співпраця держав Малої Антанти.

БУКАРЕШТ, 20. 6. ПАТ. Вчора радило трьох міністрів закордонних справ Малої Антанти від год. 10.30 до 12-ої вполудне. Міністри обговорювали міжнародне положення, підкреслюючи користи зі співпраці між державами Малої Антанти. Після наради король Карло приняв на авдієнції міністра Бенеша, а опісля міністра Ефтича. Комунікату з нарад покищо не оголошено.

Франція ґарантує незалежність Австрії.

ВІДЕНЬ, 20. 6. ПАТ. Вчора повернув канцлер Дольфус з Будапешту до Відня. На залізничому двірці привитав Дольфус мін. Барту, який поїхав до Букарешту. Мін. Барту запевнив Дольфуса, що Франція співпрацюватиме з англійським та італійським урядом над вдержанням незалежности та господарського розвитку Австрії.

Стріча Мусолінія з Дольфусом?

РИМ, 20. 6. ПАТ. Кружляє поголоска, що Мусоліні стрінеться незадовго у Річчіоне з канцлером Дольфусом. Віденський часопис „Вельтблят“ повідомляє, що італійський посол повідомив канцлера Дольфуса про висліди своїх нарад з канцлером Гітлером.

Алярми большевиків про зброєння Японії.

Большевицька преса широко розписується про горячкові летунські зброєння Японії. Большевики кажуть, що Японія має тепер найменше 2.000 військових літаків, не вчисляючи біля тисячки випробуваних літаків у резерві. Одночасно Японія скуповує в Америці та Европі найкращі моделі літаків, моторів і складових частин літака. У Чехословаччині закупила Японія більшу кількість наздоґінних літаків, які озброєні пятьма скорострілами. В Анґлії купують японці мотори і більшу кількість гидропланів, а в Злучених Державах мотори та автоматичні апарати.

Преса пише, що в Сасебо спустили японці на воду підводний човен місткости 14.000 тон. Це найбільший підводний човен у світі.

Мусоліні відвідає канцлера Гітлера.

РИМ, 20. 6. ПАТ. Ще не визначено речинця гостини Мусолінія у канцлера Гітлера. Кружляють поголоски, що Мусоліні виїде до Німеччини з кінцем жовтня або з початком листопада. Виїзд до Німеччини наступить щойно після стрічі Мусолінія з мін. Барту. Французького міністра дуже радо повитали би тепер у Римі, хочби навіть не вирішено цілої низки італійсько-французьких справ.

—o—

Крівава боротьба і барикади в Тулюзі.

У вівторок 19. червня ц. р. дійшло до крівавих боїв поліції з комуністами і соціялістами, які хотіли розігнати віче „Союзу патріотичної молоді“. Під охороною поліції віче відбулося. Тоді комуністи зі соціялістами збудували барикади з камінних плит, понищили хідники. Крім того комуністичні боївки палили кіоски, самоходи та бензинові стації. Ліхтарні поросбивали револьверовими стрілами і погасили світло. Наступаючу поліцію і республиканську ґвардію засипали комуністи градом куль. По цілонічній боротьбі поліція здобула останню барикаду в год. 5.30 вранці. Крамниці та редакції більших щоденників понищені. 125 ранених, а кільканацять убитих. Поліція арештувала 300 учасників.

—o—

Новий політичний процес у Львові.

За пляноване вбивство куратора Ґадомського.

Агенція „Всхуд" повідомляє: 2. липня ц. р. відчнеться у Львові розправа за атентат на куратора львівської шкільної округи Ґадомського. На лаві обвинувачених засядуть члени ОУН: Северин Мада, літ 23, кімнатний маляр, Олександер Луцький, літ 23, гімназ. абсольвент і рільник, Юліян Іванчук, літ 22, гімназ. абітурієнт, Василь Медвідь, літ 23, гімназ. абсольвент і Василь Фединський, літ 20, бровальник.

Обв. Мада відповідав уже в жовтні м. р. перед наглим судом за намагаве вбивство тайного агента Тендая, який мав обовязок уважати над безпекою куратора. Маду засудили тоді на досмертну тюрму й він відсиджує кару. Тепер Мада відповідатиме за державну зраду, участь у тайній організації ОУН, збирання зброї і т. д. та за намагане вбивство куратора Ґадомського. Мада й дальші обвинувачені відіграли безпосередню ролю в організуванні, приготуванні та виконанні замаху на куратора. Підчас розправи перед наглим судом виявилося, що Мада мав три набиті револьвери та дві ручні ґранати. Мада йшов за куратором 27. вересня 1933 р. від каварні „Жоржа" до будинку кураторії при вул. Кармелїцькій. Мада був би стріляв до куратора, та йому перешкодив аґ. Тендай. Устійнили, що обв. Іванчук дав обв. Маді набиті револьвери та ґранати й казав йому ждати на пл. Галицькій на чоловіка, який йому вкаже „особу", а Мада має на неї виконати замах. Обв. Медвідь мав і переховував у спільному мешканні з Іванчуком при вул. Геніґа 8, пів. кг. вибухового матеріялу (екразит мішаний з нітроґліцериною), що може знищити більші будівельні обєкти. В попередній розправі виявилося вже, що сходини змовників були в хаті при вул. Глинянській 10. в Іванчука. Камениця ця має два входи, бо теж від вулиці Личаківської. В тім мешканні Іванчук казав Маді переодягнутися, дав йому револьвери, ґранати й набої та безпосередньо з вул. Глинянської Мада пішов на пл. Галицьку, де сконтактувався з тим чоловіком, який опісля вказав Маді куратора.

Аґ. „Всхуд" твердить, що в літі 1933 р. ОУН перевела протишкільну акцію в трьох східних воєвідствах і на тлі тієї акції ОУН приступила до виконання атентату на куратора львівської шк. округи Ґадомського.

По дорозі до помешкання мав Мада вбити куратора. Одначе поліція сподіючися атентату, дала кураторові охорону з двох аґентів. І дійсно критичного дня аґенти завважили підозрілих людей, які слідкували за куратором. Один з аґентів бачив, що арештований пізніше Мада сягав що хвилини до кишені, а інші поспішали за Мадою. Тому аґент Тендай витягнув револьвер. І коли куратор увійшов до брами кураторії, Тендай хотів вилеґітимувати Маду, але цей зранив Тендая і втік. Слідство потвердило ролю кожного з підсудних. Подробиці виявить розправа".

Таємниця невідбутої авдієнції

провідника народових радикалів у мін. Перацького.

Варшавський саваційний „Курєр Поранни" оголосив таку сензаційну вістку: „У пятницю 15. червня ц. р. біля год. 2-ої пополудні до секретаря мін. Перацького, радника Ставіцького, заголосився телефонічно п. Ян Мосдорф, провідник ОНР з проханням уможливити авдієнцію в мін. Перацького. Радник Ставіцький виєснив Мосдорфові, що саме тепер відбувається триденний зїзд воєводів, який закінчиться щойно в суботу і тому перед понеділком, себто скоріше ніж за три дні авдієнція не відбудеться. Тоді Мосдорф відповів: за три дні буде запізно — і перервав розмову. Після атентату на міністра, який виконано півтора години пізніше після тієї розмови, почали кружляти різні здогади. Зміст тієї розмови може виєснити тільки слідча влада".

У звязку з тією вісткою слід пригадати комунікат півурядової аґенції „Іскра", що Яна Мосдорфа арештували враз з кількадесятьома іншими народовими радикалами в ночі з минулої пятниці на суботу.

Події у Ляцькім, товмацького повіту.

Півурядова „Газета Польска" з дня 20 червня ц. р. повідомляє ось що: „До поважних ексцесів дійшло у селі Ляцьке товмацького повіту. Населення тієї громади висипало могилу в честь поляглих українських вояків. Довкола могили посідали діти і старці унеможливлюючи поліції розкопання могили, яку висипано без дозволу влади. Ця фанатична сторожа лежала 24 годин без перерви, не встаючи зі землі. Коли опісля поліція почала силою усувати тих, що лежали, з юрби посипалося каміння на поліцію і тяжко поранили одного поліцая. Тому поліція була змушена стріляти в гору. Щойно при допомозі війська зі Станиславова усунено діти і старців, а могилу розкопано.

Виконуючий розпорядок про табори відокремлення.

З кінцем цього тижня сподіються оголошення виконуючого розпорядку до декрету президента Польщі в справі осіб, що загрожують прилюдній безпеці, спокоєві та порядкові. Розпорядок цей м. ін. означить місце творених тепер ізоляційних таборів та міститиме подрібні приписи в тій справі.

Основні реформи в Німеччині.

Конфлікт церкви з державою. — Уряд згнобить спроби революції.

БЕРЛІН, 20. 6. ПАТ. На засіданні пруської державної ради мін. Ґерінґ виголосив промову, в якій заторкнув багато питань. Обговорив реформу устрою в Німеччині. Пруси до хвилини переведення основної реформи устрою, залишаться окремою господарсько-фінансовою одиницею. Пруси та інші союзні німецькі краї будуть поділені на округи, які будуть покриватися з теперішніми пруськими провінціями. Канцлер Гітлер рішився перевести зміну устрою до 10-ох літ.

Згадуючи про конфлікт церкви з державою мін. Ґерінґ заявив, що церква мусить рішитися або співпрацювати з державою або стати опорою невдоволених елементів. Згадуючи про міжнародне положення вказав на співпрацю Німеччини з Польщею та Італією. Підкреслив, що навіть дуже радикальні методи не поправлять положення. Від націонал-соціялістів не залежить, чи друга революція є доконче потрібна. Гасло до першої революції дав Гітлер і її закінчив. Коли вожд бажає другої революції, завтра виходимо на вулицю. Зате непокликані і невідповідальні спроби революції на власну руку, згнобимо у початках.

Затіснювання взаємин між Німеччиною і Вел. Британією.

ЛЬОНДОН, 20. 6. ПАТ. Офіційний комунікат повідомляє, що німецька адміралїція дуже сердечно повитала у Свінемінде 4. дивізію англійських контрторпедовців. Це перша візита англійської фльоти від світової війни. Многотисячна юрба витала англійську фльоту. Місто прикрашено прапорами. Англійські контрторпедовці залишаться у Свінемінде до 27. червня ц. р.

Несподівана візита у Ковні.

Приїзд колишнього премієра Пристора до Ковна став великою сензацією і його широко обговорює уся литовська преса. Політичні кола звертають увагу, що до Ковна приїхав мін. Пристор саме по невдалім державнім перевороті Вальдемараса і побіді президента Сметони. Політичні кола підкреслюють, що премієр Пристор є найближчим співробітником марш. Пілсудського. Перед кількома місяцями така візита була би неможлива. Пристор буде пять днів.

Перед морською конференцією.

ЛЬОНДОН, 20. 6. ПАТ. Нині рано почалися наради між Мекдональдом та першим льордом адміралїції і делеґатом Злучених Держав Норманом Дейвісом та американським амбасадором у справі морської конференції, яка відбудеться у 1935 р. У нарадах беруть теж участь знавці обох держав. Найближчого тижня відбудеться нарада в тій справі між В. Британією і Францією.

Страшна смерть вуглекопів.

ТОКІО, 20. 6. ПАТ. В наслідок вибуху газів у копальні вугілля у Мацура згинуло 12-ть вуглекопів, а 10 важко ранених.

НОВИНКИ

— Равт зі спільною вечерою дня 22. VI. улаштовує Філія „Союзу Українок" у Львові з нагоди переїзду Делеґаток із заграниці на Жіночий Конгрес. 1725а

— Велитенський концерт відбудеться у Львові 29. червня. Це приїзджає славна військова румунська орхестра, складена з 750 членів. Вона виступить з єдиним концертом на майдані польського „Сокола" під орудою полковника Еґіціо Массіні, ґенерального інспектора військових орхестр у Румунії.

— Музичний конкурс. Дня 16. листопада м. р. розписав ректорат гр.-кат. Богословської Академії у Львові конкурс на музичну композицію Служби Божої і духовно-музичних творів на мужеський хор. До конкурсу прислало 6 автсрів 10 творів. Для оцінки упросив ректорат дир. Барвінського, інсп. Людкевича, о. кан. Кишакевича і дир. Охрімовича. Жюрі не поминало ...

ВІДГУК ДНЯ.

Жіночий Конґрес.

Станиславів у чіпці роджений. Має щастя і щасливу руку. Поставив з нічого театральну салю, ставить, як зачуваю, другу, улаштував з успіхом ярмарки, уладить напевно ще, — загалом не те, що Львів. Був навіть столицею Західньої Области далеко довше, як Львів і може тому більше „розмаховий" від нього.

А отсе тепер: Український Жіночий Конґрес.

Чому саме — Станиславів?

Тому, що має щастя!

Зїдуться до нього з усіх усюдів українські жінки на Жіночий Конґрес, очевидно не всі, бо цих є щонайменше 30 міліонів, але ті передові і ті, які мають за що поїхати. Всеж таки стільки українського жіноцтва вкупі не оглядає ще не тільки Станиславів, не тільки Галичина, але ціла наша земля.

Уявляю собі: їдуть і їдуть, може чвірками, може вісімками, таблиці з гаслами несуть, пісень співають, а народ дивиться на густі ряди і кінця не бачить. Кажу „народ", а думаю жіноцтво, яке не бере участи, бо про мужчин хіба цього сказати не можна. Вони десь у мишачих дірах і тільки наслухують, як вулиця гуде.

А потім наради, наради, реферати, реферати, на ріжні актуальні теми жіночого питання.

Читав я програму Конґресу, направду можна радіти і програмою і самим конґресом. Так і чується серіозність, діловитість і організаційну доврілість. Українська жінка скаже своє прилюдне велике слово, бо прийшов час, коли вона може і мусить його сказати.

Мені здається, що друкована програма конґресу менш-більш вичерпує всі актуальні питання та що вона вірно представляє, що на Конґресі буде.

Але мужчини шушукають...

Підозрівають, що богато буде там такого, чого в програмі не пишеться, щоби не будити підозріння у мущин, а що може мати на будуче далекосяглі наслідки в житті, пожитті і співжитті.

В декотрих великоокий страх зродив цілу низку інформацій, направду затривожуючих, які передають з уст до уст покищо на вухо.

Здибаю вчора одного з таких „панікерів".

— Ви знаєте, кажуть, що жіноцтво йде на нас з ножем.

— Знаю це не від нині. Воно все було проти нас.

— Але йшло незорганізовано. Тепер що йно буде!..

— Ви про Конґрес?

— Еге ж.

І почав мені шептати.

— Мають домагатися впровадження до шлюбної присяги мужчин слова „... і послушенства".

— Це буде тільки освяченням фактичного стану.

— Мають завести курси цирування панчіх і вишивання для мужів з одноразовим урядуванням, а курс плекання немовлят для вільних професій.

— Цирувати однаково вже вчать по школах, а щодо плекання немовлят... Мій Боже! Бодай мужчини будуть уміти.

— Курси байок і ріжних співів. Кажуть, що одна композиторка вже транспонує колискові пісні на басовий голос. А врешті два реферати. Найновіші лікарські досліди: „Чи мужчина може стати мамою" і „Чоловік як мамка". Що ви на це?

— Думаю, що це музика хіба дуже далекої будуччини.

— Вам і це не страшне!? В такому разі послухайте: За подружу зраду кара смерти.

Я зареготав.

— Мій пане! Дурниці плетете. Ні мужчини ні жінки не можуть чогось подібного домагатися. Земля опустілаб як від чуми.

Мій інформатор махнув рукою і пішов шукати вдячнішого слухача.

Галактіон Чіпка.

одного твору відповідним до преміювання, одначе ректорат на основі оцінки рішив винагородити Службу Божу д-ра Бориса Кудрика сумою 100 зол. та Псалом VI д-ра Збигнїва Ліб·ґарта сумою 30 зол.

— **З Українського Лікарського Товариства.** У суботу 23. ц. м. в год. 19. відбудеться у домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26. відчит д-ра М. Панчишина: Клімат і туберкульоза.

— **Ректором львівського університету** вибрано д-ра Яна Чекановського, професора антропольогії.

— **Всюди вітрять небезпеку.** Наша вістка про заповідник (резерват), який управа митрополичих дібр у Підлютому рішила влаштувати на просторі 275 гектарів, викликала велике негодування польської преси. Не подобався їй сам факт, як і те, що резерват передано під опіку Наук. Т-ва ім. Шевченка. Краківський „Курер Цодзенни" накликує навіть польську владу, щоби звертала пильну увагу на те, що в тім резерваті буде діятися. „Не можна — читаємо — допустити до того, щоби під покришкою наукових і туристичних дослідів творено екстериторіяльні простори, де ріжні „вивротові" організації осторонь чуйного ока влади безпечно сти переводилиб свої маневри"... Коментарі до цих елюкрубацій україножерного органу зайві.

— **Пошестні недуги.** В місяці травні ц. р. стверджено на терені тернопільського воєвідства 67 випадків плямистого тифу, з того 9 смертних. Випадків черевного тифу було 26, едри 293, туберкульози 105.

— **Два міліони метрів сукна на шкільні однострої.** Текстильні фабрики в Лодзі і Бельску приготовили в останніх місяцях коло 2 міліонів метрів приписаного ґранатового сукна на шкільні однострої з уваги на приписи про одностроєвий обовязок, який входить в життя з новим шкільним роком.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 1000 зол. на ч. 13977, 155492. 500 зол. на ч. 33075, 123930. 400 зол. на ч. 12322, 18224, 15809, 26279, 51435, 65720, 77520, 96163. 50,000 зол. на ч. 74399. 5,000 зол. на ч. 111179, 152574. 2.000 зол. на ч. 43836, 66626, 100649. 1.000 зол. на ч. 626, 24049, 35645, 17019. 5.000 зол. на ч. 2491, 82555, 116602, 12586, 48372. 400 зол. на ч. 4039, 30192, 32461, 41175, 43409, 55013, 59190, 60239, 106494.

— **Опінія при надаванні громадянства.** Міністерство внутрішніх справ видало обіжник про спосіб полагоджування подань осіб, що стараються за польське громадянство. Опінію про кандидатів до натуралізації будуть видавати громади місця замешкання петента. Право видавати опінію буде прислуговувати начальникові громади.

— **За кури й індики по 4 роки вязниці.** Недавно засудив винницький суд за кури на 7 літ вязниці, а тепер жовківський суд засудив Кирила й Андрія Купецьких та Івана Наконечного і Степана Бохонка, всіх з Туринки, по 4 роки вязниці за крадіж 4 гусей, 4 індиків, 10 курок та одного когута, разом вартости 58 зол., по 4 роки вязниці. Дня 19. травня ц. р. відбулась апеляційна розправа у Львові, на якій суддя ухилив вирок жовківського суду і засудив перших, трьох по 8 місяців, а Бохонка на 6 місяців вязниці. Боронив д-р Лев Ганкевич.

— **Досмертна платня за поміч Пілсудському.** Воєвідський уряд у Варшаві признав досмертну платню 70-літній жидівці з Вискідків Ельжі Лісав. Вона то в 1905 р. жила із своїм чоловіком Зандером у Клушині біля Лодзі, де мали коршму. До тієї коршми схоронилися в 1905 р. три революціонери, а між ними Йосиф Пілсудський. Коршмарі дали їсти революціонерам і вказали дорогу до Лодзі. Ледви революціонери відійшли, прийшли жандарми, повідомлені місцевим ковалем. Тому що не застали революціонерів, арештували жидів і заслали на Сибір. Коршмар помер на Сибірі, жидівка після війни вернулася до Польщі та пригадала марш. Пілсудському давню подію. Тоді марш. Пілсудський признав жидівці якусь суму грошей, а тепер признали їй емеритуру.

— **Самогубство професора.** У Львові при вул. Курковій ч. 44 повісився 48-літній гімназійний професор Іван Баран. Причина: нервовий розстрій.

— **Археольоґічні розкопки.** В Берташеві пов. Товмач ведуться з припоручення Покутського Музею в Станиславові розкопки, якими кермує проф. Сулімірський зі Львова. Досі розкопано 6 могил, в яких знайдено кілька скитських зеркал та інші предмети зперед 3.000 літ.

— **Ще тепер прати...?** Як часто виринає таке питання в останній хвилині перед подорожею, або якоюсь важною візитою! Усі ясні суконки, модні дрібнички, не вказуючи вже на хустинки до носа і рукавички, брукаються дуже скоро. Але однаково легко можна їх випрати, не марнуючи непотрібно часу і труду, від часу, як можна вже за 45 сот. дістати малу, підручну пачку Радіону. Скоро розпаковуємо пачку і в короткій хвилині все є знову чисте, бо Радіон сам пере. Цим великим улекшенням є те, що тепер можна мати завжди малу пачку Радіону під рукою в запасі, а навіть забрати зі собою до куфра в подорож!

— **Краєва хроніка.** Вул. Липову в Станиславові переіменовано на вул. Бр. Перацького. — На шляху Львів-Бруховичі розірвався особовий потяг, при чому 4 вагони вискочили зі шин, а 7 є ушкоджених. — З природописного кабінету ґімназії в Бережанах украв хтось 4 мікроскопи вартости 2.000 зол. — В Глинянах отруїлася лізолем М. Боса, килимкарська робітниця з причини родинних невзгодин. — В потязі Стрий-Львів перевів стрийський коморник Мошоро кишеневу екзекуцію у купця Лінґезера, щоби стягнути залеглости в обезпечальні. Вислід екзекуції був неґативний. — В Сарнах підчас військових вправ застрілився Адам Мельничак, стрілець 50 п. п. з причини нещасливої любови.

— **Перебудова дороги.** На державній дорозі із Сокаля до Кристинополя здержано від 18. червня до 15. липня ц. р. з причини перебудови дороги комунікацію всяких механічних і кінних поїздів, обтяжених понад одну тону. Обїздити замкнений відтинок дороги можна окружною дорогою від Сокаля крізь Боратин, Мадярки до Кристинополя. Переїзд кінних поїздів нижче одної тони дозволений.

— **Згоріла фабрика літаків.** Як повідомляють з Берліна, у фабриці літаків Гайнокль у Варнемінде вибухла в ночі велика пожежа. Згоріло кільканацять літаків і гангар. Пожежа повстала наслідком великого горяча, яке панувало того дня в цілій Німеччині.

— **Саранча в Португалії.** В місцевости Ельвас впали непроглядні хмари саранчі, що вкрили поля і городи. Боротьба зі саранчою неможлива, тому сьогорічне жниво на великих просторах буде знищене, бо з причини посухи саранча перелітає в дальші околиці.

— **Бандитизм у Манджурії.** Як повідомляють з Харбіна, біля Кайліну бандити висадили зі шин військовий потяг. Вивязався завзятий бій, в якому впали чотири бандити і два залізничі службовці.

— **Рай для мужчин.** До найцікавіших островів на світі належить малий острівчик архіпеляґу Кука на південнім океані. Населення його невелике, бо складається із 164 жінок і 24 мужчин. Жінки переважно дуже гарні, стрункі і добре збудовані. Зуби сніжнобілі, волосся мягке як шовк. Одинокою хибою краси в европейському понятті це їхні досить широкі носи, хоча це не шкодить їм уважати себе світовими красунями. Наслідком такої диспропорції в чисельности обох полів на острові панує многоженство, причому жінки приділює мужчинам сам вожд острова. Щороку зголошуються до нього молоді дівчата, які осягнули зрілий вік, а він приділює їх одному із 24 мужчин за жінку. Річ природна, що мужчинам живеться там як у раю, бо всякі можливі роботи виконують жінки. Одначе жінки видко не дуже вдоволені своїм положенням і вони стараються всіми способами побільшити число мужчин на острові. Двічі в році причалюють до острова кораблі, щоби виміняти товари. Научені досвідом кораблі держаться здалека від берегів, бо безмужні жінки дуже небезпечні. Вони пливуть до кораблів і вилазять на чердаки, щоби ловити мужчин, які їм сподобаються. А що вони незвичайно сильні, то спійманий мужчина не в силі опертися і мусить іти в полон на острів. Щось як лови на сабінок, тільки у відворотному порядку. А всеж таки багато білих мужчин вибирається з цікавости в морську прогульку в ті сторони, держачись у значній віддалі від острова.

— **Мови на світі.** Французька академія наук оголосила цікаві досліди про поширення мов на світі. На основі тих обчислень населення цілої землі говорить тепер кругло 3 тисячами мов, що ріжняться значно між собою. Коли дочислити до того мови, які вимерли, то дістанемо число 6,763. Найбільше поширені є азійські діялекти. Є вправді одна китайська мова, одначе вона має багато діялектів, якими говорять десятки і сотки міліонів людей. З европейських мов найбільше є поширена мова англійська, опісля еспанська, російська, німецька, на пятому місці стоїть мова французька, а далеко позаду італійська.

Листування Редакції.

Всч. о. Степан Ґаук, Варяж: На Ваш запит вислали ми Вам відповідь листовно.

Вп. Дописувачам зі Станиславова, Долини, Бережан, Тернополя, Збаража, Сокаля, Ворохти й ін.: Ваших не можемо нічого помістити з уваги на цензуру.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича, Станиславів:

24. VI. Залізна Острога.
25. VI. Мазепа, Б. Лепкого.
26. VI. Корнвільські дзвони.

Білети в ціні від 0·50—3·— зол. вже продає Український Базар.

Зі Станиславова іде театр до Надвірної і Ворохти.

Великий Міський Театр.

Четвер, 21. VI. год. 7·30 веч. „Мантрівка по Варшаві" Абон. 53.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 21. VI. год. 7·30 веч. „Мірта Ефрос". Абон. 24.

Кіна.

АПОЛЬО: „Іх остання стріча".
АТЛЯНТИК: „Світ належить до тебе" (Секс Сапиль).
ВАНДА: „Жінка та шпіон".
КАСІНО: „Пригода опівночі".
КОЛІСЕИ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Кридате фатум", ревія „Гуляй душа без контуша".
МІРАЖ: „Година з тобою", „Голгофта чесної жінки".
МУЗА: „Рандеву в Відні".
ПАЛЯС: „Подружній контракт" (Глья ріа Свансон)
ПАСАЖ: „Червоний віз".
ПАН: „Шерльок Голмс", „Чужим відьро підувати".
СВІТ: „Любка з кабарету", „Серця вічно молоді".
СОНЦЕ: „В тайній службі" та ревія.
СТИЛЕВЕ: „Перше кохання ковбоя" і „Нині живемо".
ХИМЕРА: „Великий ярмарок кохання".
УТІХА: „Грабіжник із Марока" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 21. червня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 19·55 Оп музика, **Братислава** (298,8) 15·15 Концерт, **Брно** (325,4) 19·35 Давні пісоньки, **Прага** (470,2) 11·05 Концерт, 14·10 Спів, 20·45 „Чортик зі Звікова" оп. Новака, **Париж** (1649) 12·30 Концерт, **Штрасбург** (349,2) 21·30 „Чортівський пир" оп. Глюка, **Атльона** (531) 19·30, 20·20, 21·30 Спів, **Білгород** (439,8) 12·05, 13·10, 20·00 Концерт, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 19·00 Молоді композитори, **Гайльсберг** (291) 19·00 Давні пісні, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти (музика, спів), 17·50 Камер. музика, 19·00 „Літо" ораторія Гайдна (спів, музика), **Штутгарт** (522,6) 21·00 Композиторський концерт Г. Пфіцнера, **Будапешт** (549,5) 12·05, 22·35 Циг. музика, 17·00 Концерт, 20·15 „Мандрівні актори" оп. Фіораватія, **Міляно** (368,6) 16·45 Для дітей, 20·45 „Лінда ді Шамоні" оп. Доніцетія, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт, 20·45 Бетовенові твори.

Пятниця, 22. червня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 15·40 Для молоді, 17·30 Фортепян, **Брно** (325,4) 19·45 Нар. пісоньки, **Прага** (470,2) 20·00 Концерт, **Атльона** (531) 20·00, 20·35 Спів, 22·40 Нар. мельодії, **Білгород** (439,8) 17·00 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 13·15 Твори Рімського-Корсакова, 18·30 „Початок літа" (весела вокальна програма), **Гамбург** (331,9) 19·00 Концерт військової оркестри, **Мінхен** (405,4) 17·50 Солісти (музика, спів), **Штутгарт** (522,6) 16·00 Вок. інстр. концерт, **Будапешт** (549,5) 18·45 Фортепян, 20·20 Спів, **Міляно** (368,6) 17·10 Вок. концерт, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Концерт, 20·45 „Сан Мартіно" оп. Сільвера.

Львівське радіо.

Четвер, 21. червня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·10 Музика з ґр. плит, 13·05 Для молодших дітей: „Варка та цвітка папороті", 13·20 Фортепян, віольончеля, скрипка (ґр. плити), 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Музика, пісні, 17·00 Листи та програми, 17·15 Польська нар. музика, 18·00 Повітря, сонце та вода на услугах косметики, 18·15 Авд. „Обовязок лікаря" (Піранделя), 19·00 Всячина, ґр. плити, 19·15 Фортепяновий реситаль, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Поет реситаль „Жартунів", 20·12 Музика, спів, 21·02 Для сільської молоді, 21·12 Вок.-інстр. концерт, 22·00 Відч. „Субстанція світа", 22·15 Музика.

Пятниця, 22. червня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·10 Сальонова музика з ґр. плит, 13·55 З ринку праці, 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Концерт хору, 16·25 Солісти (музика, спів), 17·00 Авд. для хорих, поважна музика з ґр. пл., 17·30 Легка музика з ґр. пл. 18·00 Репортаж: „На пінських болотах", 18·15 Спів (Чаплінський, баритон), 18·45 Балачка в будівельній поради: Вибір пляців, 18·55 Всячина, 19·10 Сільва рерум, 19·15 Літ. чвертьгодина: „Три листи прабабкі" моральне оповідання Жиґмонта Барткевича, 19·30 Спів. реситаль (Марія Трoмбчинська), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Почтова скринька, 20·12, 21·12 Симф. концерт, 21·02 Балачка про моди, 22·00 Фейл. „Країна Далекого Заходу — Мароко", 22·15 Легка й танкова музика з ґр. пл.

Подяка.

Тяжко дітвнула мене доля, забираючи мені мого найдорожчого Мужа, надрадника **Романа Сосновського**, і тим полишаючи тяжкий сум та невисказану тугу на решту днів мого життя. В тім моїм горю дізнала я великого співчуття від щирих Другів і Знайомих, за що і вдячність моя глибоко в моїй душі записалася. Як вислів мого почування складаю подяку насамперед Їх Екселенції Митрополитові за молитви, память про Помершого і передані мені слова розради. Преосвященному Епископови Кир Іванові за відправлення панахиди та благословення Покійного на путь у вічність. Високопреподобному Отцю Офіціялови Ол. Пасєцькому, як також всім Високопреподобним Отцям, що взяли участь у відпровадженні тлінних останків на вічний супокій. Зокрема дякую Високопреподобному Отцю Лучинському за уділення останньої релігійної потіхи та Високопреподобному Отцю Канонікові Д. Лопатинському за слова над могилою про доброго сина своєї церкви і народу.

Вам, Високоповажаний Пане Професор Панькишин і Директор Бурачинський, не маю слів, якими висказалаб вірно мою подяку за Ваші повні посвяти зусилля побороти тяжку недугу мого незабутнього Мужа. Також і Вам, Вп. Пане Доктор Нагаєв, сердечно дякую за труди стороження біля хорого.

Сердечна моя подяка Високоповажаним Панам Представникам і Товаришам праці Покійного в наших українських установах, що своєю участю звеличали похоронний похід і тим віддали пошану Покійному, а особливо дякую Вп. Панові Президентові Д-рові К. Левицькому і Вп. Панові Послові Бідякові, які іменем українських інституцій у Львові, та делеґації з Бобреччини з Вп. Паном Доктором Я. Дудикевичом на чолі, що іменем свого повіту прощали такошнього уроженця-робітника на народній ниві. Дякую в тім і Світлій Президії міста Львова за вінець, жертвований свому колишньому закладникові.

Вкінці моя щира подяка ближчій і дальшій Рідні та Знайомим, що приходили ділити зі мною мій смуток та біль, а мому найдорожчому Покійному Мужеві стелили квітами в останнє його дорогу.

Опечалена жінка Марія з Зарицьких Сосновська з Ріднею.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27·50 зол.

Золото: Долари 8·91—8·93, Франки фр. 34·70—35·20 Дукати 82·20—83·00, Корони 36·50—37·20, Рублі 45·50—46·50.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·72, Париж 34·97, Берлін 201·50, нім. марка в готівці 186, Цюріх 172·16, Амстердам 359·38, Прага 22·02, Міляно 45·03, Нюйорк кабель 5·29 1/2. Нюйорк чеки без трансакцій.

ЗБІЖЕ.

Ціни паритас Підволочиська паритас Львів	від — до	від — до
Пшениця двірсь.	18·00—18·25	19·50—19·75
Пшениця збірна	16·75—17·00	18·25—18·50
Жито одноціле	13·25—13·50	14·75—15·00
Жито збірне	12·75—13·00	14·25—14·50
Мука пшенична люксус. до 40%	33·50—34·00	36·50—37·00
Мука пшен. 50%	30·50—31·00	34·00—34·50
Мука пшен. 55%	30·00—30·50	33·50—34·00
Мука пшен. 60%	29·75—30·25	32·50—33·00
Мука пшен. 65%		31·50—32·00
Мука пш. разова до 96%	19·50—20·00	24·00—24·50
М. пш. по пер. 40% д. 10%	26·50—27·50	29·50—30·00
М. пш. по пер 40% д. 20%	25·50—26·50	27·50—28·00
М. пш по пер. 50% д. 10%	23·50—24·00	26·00—26·50
М. пш. по пер. 55% д. 5%		23·50—24·50
М. п. по пер. 60% д. 5%	20·00—20·50	21·50—22·00
М. п. посл. понад 65% д. 70%	14·50—15·00	16·50—17·00
М. п. посл. понад 70%		13·50—14·00
Мука житня I. кат. до 55%	23·00—24·00	26·50—27·00
Мука житня I. кат. до 65%		24·50—25·00
Мука житня II. к. ситк. до 70%	13·50—14·00	16·50—17·00
Мука житня разова до 95%		19·50—20·00

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 20 червня ц. р. платив кооперативам за:

1 кг. масла пріма десерове	1·90 зол.
1 л. молока	0·13 зол.
1 л. сметани	0·55 „
1 к. яєць	2·35—2·40 „

Тенденція на масло, молоко, сметану та яйця одержана.

Маслосоюз повідомляє, що 21. червня ц. р. платив своїм доставцям **за 1 кг. живої ваги птиці**, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Глованського 23).

Нормальні курята (пара курят важить більше як 1 кг.) за 1 кг. 1·00 зол. Дрібні курята (пара курят важить менше як 1 кг.) за 1 кг. 0·70 зол.

Кури	„	I кляса	0·80 „
„	„	II „	0·60 „

Тенденція знижкова. На когути, индики, індички, качки і гуси попиту нема.

ОПОВІСТКИ

На „Рідну Школу" зложив адв. Д-р Б. Карпевич, Рава Руська зол. 10·— як виграний заклад з Д-ром Р. М. 1724

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЗОЛОТО, СРІБЛО купує і платить найвищі ціни Домбровський і Розважевський. Львів, Академічна 2. 6/78 4—7

ОДНА АБО ДВІ фронтові небльовані кімнати — евентуально з уживанням кухні, лазнички — з услугою, виплатним льокаторам до винайму зараз. Іжицький, Виспянського 31. 1737 3—3

САЛЬОН бароковий, креденс. стіл у добрім стані продам. Домініканська, ч. 11, II. пов. м. 8. 1739 а 3—3

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках .	„ 0·60
„ на першій сторінці .	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 480·—
„ „	1/2	„ 250·—
„ „	1/4	„ 130·—
„ „	1/8	„ 70·-

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.